

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.410.003.05.2016

P/16/058

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

ul. Kilińskiego 210, 90-980 Łódź

T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90

llo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/058 –Zapobieganie bezdomności zwierząt.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi.
Kontroler/Kontrolerzy	1. Stanisław Wlazło, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 97998 z dnia 4 marca 2016 r. 2. Zbigniew Łabęcki, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 97999 z dnia 4 marca 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-4)
Jednostka kontrolowana	Fundacja „Zwierzyniec”, 98-300 Wieluń, ul. 18-go Stycznia 131 (zwana dalej „Fundacją”) prowadząca schronisko dla bezdomnych zwierząt w Szczytach (zwane dalej „schroniskiem”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krystyna Krzymińska Prezes Fundacji. (dowód: akta kontroli str. 5-9)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W schronisku dla bezdomnych zwierząt w Szczytach pomieszczenia i boksy dla psów spełniały wymogi techniczne określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt¹. Schronisko posiadało wybieg, który pozwalał na realizację zachowań właściwych dla przebywających na nim psów. Dokonane oględziny wykazały, że kojce były sprzątane. Zwierzęta miały zapewnioną karmę i stały dostęp do pitnej wody oraz ochronę przed wpływem niekorzystnych warunków atmosferycznych, a także objęte były stałą opieką weterynaryjną. Jednak w latach 2014 – 2015 Powiatowy Lekarz Weterynarii w Wieluniu stwierdzał m.in., że w schronisku wystąpiły przypadki nieizolowania zwierząt chorych, przetrzymywania niewykastrowanych psów z niewysterylizowanymi samicami, niezapewnienia psom odpowiedniej powierzchni w kojcach, odpowiedniej liczby bud oraz nierzetelnego prowadzenia wykazu zwierząt. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości Powiatowy Lekarz Weterynarii wydawał czasowe zakazy przyjmowania nowych psów do schroniska². Pomimo zakazu przyjmowania nowych zwierząt do schroniska, w grudniu 2015 r. przyjętych zostało co najmniej 5 psów, co zostało ustalone przez Powiatowego Lekarza Weterynarii.

Schronisko usytuowane było w odległości mniejszej niż 150 m od siedzib ludzkich, co było niezgodne z wymogami lokalizacyjnymi określonymi w § 1 ust 1 ww. rozporządzenia. W związku z powyższym Powiatowy Lekarz Weterynarii decyzją wydaną w dniu 15 kwietnia 2014 r. nakazał Fundacji oddalenie schroniska od

¹ Dz. U. Nr 158, poz. 1657, zwanego dalej „rozporządzeniem z dnia 23 czerwca 2004 r.”

² W okresie od 4 grudnia 2015 r. do 13 stycznia 2016 r., a ponadto w okresie wcześniejszym od 9 maja 2013 r. do 18 czerwca 2013 r. i od 16 grudnia 2013 r. do 24 grudnia 2013 r.

siedzib ludzkich. Od powyższej decyzji Fundacja wniosła odwołanie. Wojewódzki Lekarz Weterynarii w Łodzi decyzją wydaną w dniu 11 sierpnia 2014 r. utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Łodzi, po rozpatrzeniu skargi Fundacji na decyzję Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii wyrokiem z dnia 11 marca 2015 r. oddalił skargę. W związku z niewykonaniem nakazu oddalenia schroniska od siedzib ludzkich, Powiatowy Lekarz Weterynarii w dniu 11 marca 2016 r. wszczął postępowanie w sprawie wykreślenia schroniska z rejestru podmiotów nadzorowanych.

Fundacja wywiązywała się z obowiązków wynikających z umów zawartych z gminami w zakresie wylapywania i przetrzymywania bezdomnych psów. Działania w zakresie wylapywania bezdomnych zwierząt podjęto na zlecenie wójta lub burmistrza, jednak Fundacja nie dopełniła obowiązku uzyskania zezwolenia na prowadzenie takiej działalności.

Ponadto w przypadku umowy z gminą Biała pobrano - w latach 2014 – 2016 (I kwartał) - nienależne opłaty z tytułu kastracji, sterylizacji i przetrzymywania zwierząt w schronisku w łącznej wysokości 2,3 tys. zł.

Schronisko objęte było nadzorem weterynaryjnym, a Fundacja legitymowała się zezwoleniem Burmistrza Miasta i Gminy Działoszyn na prowadzenie schroniska.

W wyniku działań promocyjnych, adoptowanych zostało 295 psów w 2014 r. i 236 w 2015 r., a wskaźnik adopcji w tych latach wynosił 33%.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Prawidłowość działań schroniska, w tym zapewnienie właściwych warunków bytowania zwierząt.

Opis stanu faktycznego

1. Schronisko w Szczytach prowadzone było przez Fundację „Zwierzyniec” z siedzibą w Wieluniu wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego (numer KRS: 0000215068) w dniu 18 sierpnia 2004 r. Zgodnie ze statutem Fundacji, powołana ona została m.in. w celu niesienia pomocy porzuconym i krzywdzonym zwierzętom, głównie poprzez umieszczanie ich w schroniskach oraz wspieranie działań w zakresie zwalczania bezdomności zwierząt.

W badanym okresie w schronisku utrzymywane były tylko psy.

Maksymalna liczba zwierząt na jaką zostało przewidziane schronisko, określona została w 2014 r. w raporcie Powiatowego Lekarza Weterynarii w Wieluniu z wizytacji schroniska na 300 psów. Z informacji od Powiatowego Lekarza Weterynarii wynikało, że w raporcie za 2015 r. maksymalna liczba zwierząt w schronisku określona zostanie na 340 psów. Zdaniem Powiatowego Lekarza Weterynarii z uwagi na brak przepisów prawa pozwalających na wyznaczenie maksymalnej ilości zwierząt przebywających w schronisku, powyższe wartości są tylko szacunkowe.

Faktyczna liczba przetrzymywanych w schronisku zwierząt wynosiła 322 psy na koniec 2014 r. (i przewyższała maksymalną liczbę zwierząt określoną przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w raporcie za 2014 r.) oraz 296 na koniec 2015 r.

Maksymalna liczba zwierząt w schronisku w latach 2014 – 2015 określona została przez Fundację odpowiednio na 350 i 400 psów.

(dowód: akta kontroli str. 5-16, 63-82, 715-948)

Prezes Fundacji wyjaśniła, że ww. dane przedstawione przez Powiatowego Lekarza Weterynarii wynikały z jego oceny. Podała, że „*schronisko cały czas się rozbudowuje, dostawiane są nowe budy i kojce. Moim zdaniem można pomieścić wskazane przeze mnie ilości psów*”.

(dowód: akta kontroli str. 977-982)

2. W dniu 12 kwietnia 2012 r., Fundacja wystąpiła do Powiatowego Lekarza Weterynarii z wnioskiem o rozpoczęcie działalności podlegającej nadzorowi inspekcji weterynaryjnej w postaci schroniska dla zwierząt. W dniu 13 kwietnia 2012 r. Powiatowy Lekarz Weterynarii wydał decyzję w sprawie wpisania prowadzonego przez Fundację schroniska do rejestru podmiotów nadzorowanych i nadania weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego 10093401.

Fundacja posiadała zezwolenie Burmistrza Miasta i Gminy Działoszyn (decyzja z dnia 17 stycznia 2013 r.) w zakresie prowadzenia schroniska dla bezdomnych zwierząt w miejscowości Szczyty. Zezwolenie wydano na okres 10 lat.

(dowód: akta kontroli str. 17-35)

Fundacja spełniała warunki określone w ww. zezwoleniu dotyczące: dysponowania atestowanym sprzętem do wyłapywania i obezwładniania bezdomnych zwierząt (stalowy chwytak firmy Varimex Trade) oraz pojazdami przystosowanymi do transportu zwierząt (samochód Renault Kangoo wyposażony w klatkę wykonaną z prętów metalowych), posiadania aktualnych umów z lekarzami weterynarii oraz podmiotami świadczącymi usługi w zakresie: odbioru padłych zwierząt, odbioru odpadów (komunalnych zmieszanych i odchodów zwierzęcych), wywozu nieczystości ciekłych. Fundacja nie posiadała umowy na świadczenie usług w zakresie dezynsekcji i deratyzacji schroniska, niemniej jednak zabiegi te wykonywała we własnym zakresie. Prezes Fundacji wyjaśniła, że wskazany przez Powiatowego Lekarza Weterynarii przedsiębiorca świadczący usługi dezynsekcji i deratyzacji nie podjął się ww. prac ze względu na zbyt mały areal schroniska.

Fundacja posiadała wydane w dniu 29 grudnia 2012 r. przez Powiatowego Lekarza Weterynarii zezwolenie dla przewoźnika wymagane art. 10 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 z dnia 22 grudnia 2004 w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z tym działań (...) z okresem ważności do 29 grudnia 2015 r. Prezes Fundacji wyjaśniła, że zamierza wystąpić o wydanie nowego zezwolenia. Odłowione zwierzęta są obecnie wożone przez firmę współpracującą (na podstawie zawartych umów) z Fundacją. Samochód Fundacji przystosowany do przewozu zwierząt jest obecnie wykorzystywany do transportu psów do gabinetów weterynaryjnych, co nie jest objęte ww. zezwoleniem.

Kierowca samochodu Fundacji posiadał licencję dla kierowców i osób obsługujących transport zwierząt zgodną z art. 17 ust. 2 ww. rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 17-56, 911, 976-989)

Fundacja nie spełniała zawartego w zezwoleniu wymogu prowadzenia schroniska zgodnie z rozporządzeniem z dnia 23 czerwca 2004 r. w zakresie, w jakim dotyczyło ono lokalizacji schroniska. W odległości ok. 6 i 15 m od schroniska znajdowały się bowiem siedziby ludzkie (budynki mieszkalne). Powyższe zagadnienie przedstawione zostało szczegółowo w dalszej części wystąpienia (w pkt 1 „Ustalone nieprawidłowości”).

(dowód: akta kontroli str. 743-745, 762-773, 851-862, 966-975, 983-987)

W latach 2014-2016 (do dnia 31 marca) Fundacja prowadziła także działalność w zakresie wyłapywania bezdomnych zwierząt na terenie 18 gmin, choć formalnie nie posiadała zezwoleń na prowadzenie takiej działalności, co opisano poniżej w pkt 2 „Ustalone nieprawidłowości”.

(dowód: akta kontroli str. 404-587, 927-932, 977-981)

W wyniku przeprowadzonych kontroli w schronisku, Powiatowy Lekarz Weterynarii stwierdził m.in., że w schronisku wystąpiły przypadki nierzetelnego prowadzenia wykazu zwierząt, nieizolowania zwierząt chorych, przetrzymywania niewykastrowanych psów z niewysterylizowanymi samicami, niezapewnienia psom odpowiedniej powierzchni w kojach oraz odpowiedniej liczby bud. Na skutek

stwierdzonych nieprawidłowości Powiatowy Lekarz Weterynarii wydawał czasowe zakazy przyjmowania nowych psów do schroniska, obowiązujące w okresie od 4 grudnia 2015 r. do 13 stycznia 2016 r., a ponadto w okresie wcześniejszym od 9 maja 2013 r. do 18 czerwca 2013 r. i od 16 grudnia 2013 r. do 24 grudnia 2013 r.
(dowód: akta kontroli str. 847-849, 1113-1124)

A. Stan techniczny i sanitarny schroniska

Ustaień w nw. punktach 3-8 i 11 dokonano m.in. na podstawie przeprowadzonych oględzin oraz opinii wydanej przez lekarza weterynarii, powołanego przez NIK w charakterze biegłego³.

3. Teren schroniska był utwardzony i ogrodzony w sposób zapobiegający przedostaniu się zwierząt na zewnątrz.

W schronisku wyodrębnione zostały pomieszczenia lub boksy przeznaczone do: izolowania zwierząt chorych lub podejrzanych o chorobę (tzw. izolatka), utrzymywania zwierząt zdrowych, w tym pomieszczenia dla samic z oseskami i młodych oddzielonych od matek, wykonywania kwarantanny i separacji zwierząt agresywnych.

(dowód: akta kontroli str. 966-975)

4. Psy przetrzymywane były w boksach o pow. ok. 6 – 45 m², z zadaszeniem blaszanym lub drewnianym pokrytym papą. Ściany i wejścia do boksów wykonane były z różnych elementów metalowych (panele druciane, profile metalowe, siatka). Boksy posiadały podłoże betonowe lub drewniane z odpowiednim spadem i odpływami. Przedstawiona konstrukcja uniemożliwiała kontakt pomiędzy zwierzętami z sąsiednich kój oraz ucieczkę. Ściany, podłogi i drzwi wykonane były z materiałów łatwych do mycia i odkażania, niepowodujących kontuzji lub urazów u zwierząt.

(dowód: akta kontroli str. 966-975)

5. Schronisko posiadało wybieg dla psów o powierzchni ok. 1.500 m², który pozwalał na wybieganie i realizację zachowań właściwych dla gatunku. Podłoże na wybiegu stanowiła ziemia i trawa. Prezes Fundacji wyjaśniła, że małe psy, które przebywają w dużych kójkach (ponad 40 m kw.) nie muszą być wypuszczane na wybiegi. Pozostałe psy wypuszczane były na wybiegi codziennie. Jeżeli psy były zgodne, to jednorazowo wypuszczano nawet 20 psów. Poza tym niektóre psy wyprowadzane były na spacer (dotyczyło to zwierząt, które umiały chodzić na smyczy lub nawet bez smyczy i pewne było, że nie uciekną).

(dowód: akta kontroli str. 966-975)

B. Warunki bytowania zwierząt w schronisku i opieka weterynaryjna

6. Zwierzęta zdrowe przebywały w zadaszonych boksach. Dla zwierząt chorych przeznaczone były dwa pomieszczenia zamknięte spełniające rolę izolatki. W boksach znajdowały się budy o różnej wielkości wykonane z desek lub płyt paździerzowych. Liczba bud w boksie zależna była od ich powierzchni (przykładowo w boksie o pow. ok. 6 m² znajdowały się trzy budy, w innym dużym boksie – 12 bud). Otwory wejściowe w budach były odpowiednie do wielkości psów. Psy mogły swobodnie wejść i położyć się w budach. Budy i kojce umożliwiały psom zachowanie naturalnej pozycji ciała i swobodne poruszanie się. W każdym boksie znajdowało się wiadro z czystą (wg oceny wzrokowej) wodą pitną. Konstrukcja i wyposażenie boksów zapewniały zwierzętom ochronę przed zimnem, upałami, wiatrem i opadami. Zwierzęta miały dostęp do światła dziennego.

(dowód: akta kontroli str. 966-975)

³ Postanowienie Dyrektora Delegatury NIK w Łodzi z dnia 4 marca 2016 r.

7. W trakcie oględzin prawie wszystkie pomieszczenia były czyste, nie zalegały w nich odchody, resztki karmy i inne nieczystości. W niektórych kojcach znajdowały się odchody w niewielkich ilościach. Jako ściółka w budach stosowana była słoma, która była czysta i sucha. Kojce były dezynfekowane średnio raz w tygodniu. Schronisko posiadało środki dezynfekujące (Pol-Lena KJ), przechowywane w szafie zamkniętej na klucz. W zależności od wielkości kojców przebywało w nich od 1 do 22 psów. Zachowane zostały normy określające minimalną powierzchnię podłogi w kojcu przypadającej na jednego psa, określone w Instrukcji Głównego Lekarza Weterynarii z dnia 20 maja 2011 r. w sprawie postępowania powiatowych lekarzy weterynarii przy przeprowadzaniu kontroli schronisk dla zwierząt.

(dowód: akta kontroli str. 966-975)

8. Karmienie psów odbywało się w godzinach porannych. Każdy pies posiadał swoją miskę, do której obsługa nakładała karmę. Karma podawana psom w dniu oględzin schroniska przygotowana była przez obsługę schroniska. Składały się na nią: ryż, kasza, chleb, porcje rosółowe (m.in. szyja, grzbiet, korpus); nie zawierała natomiast warzyw. Zgodnie z opinią biegłego, posiłek podawany psom zawierał dużo węglowodanów. Prawidłowo zbilansowana dieta powinna zawierać około 40% produktów pochodzenia zwierzęcego. Karma podawana psom w dniu oględzin, mimo dodanych porcji rosółowych, wyglądała na niespełniającą tego warunku. Prezes Fundacji oświadczyła, że po południu podawana była dodatkowo sucha karma. Pomieszczenia gdzie przygotowywany był pokarm dla psów były małe, ciemne i brudne.

(dowód: akta kontroli str. 966-975)

9. W okresie od 14 do 18 marca 2016 r. opieką nad zwierzętami zajmowało się 9 osób, wszyscy to wolontariusze. Osoby te przeszkolone zostały w zakresie postępowania ze zwierzętami oraz przepisów o ochronie zwierząt. Odnośnie zapewnienia zwierzętom opieki w nocy, niedzielę i święta, Prezes Fundacji wyjaśniła, że w ww. okresach psy karmione były przez wolontariuszy i członków jej rodziny, natomiast osoba mieszkająca po sąsiedzku doglądała schroniska. Prezes Fundacji wyjaśniła, że „*gdyby działo się coś podejrzanego ww. sąsiad w każdej chwili może do mnie zadzwonić. Sytuacja taka nie miała jednak miejsca*”. Fundacja nie posiadała zawartej umowy z ww. osobą. Jak podała Prezes Fundacji, była to pomoc sąsiedzka.

(dowód: akta kontroli str. 83-88, 977-982)

10. W 2014 r. zabiegom sterylizacji i kastracji poddane zostały 193 psy, a w 2015 r. 182 psy, co stanowiło odpowiednio 30,5% i 46,5% przyjętych zwierząt w tym okresie. Przeprowadzenie ww. zabiegów lekarze weterynarii dokumentowali wpisem w karcie ewidencyjnej psa znajdującej się w schronisku i książce leczenia zwierząt prowadzonej przez lekarzy. Według stanu na dzień 31 marca 2016 r., w schronisku przebywało 250 psów, z których 143 (tj. 57,2%) było poddanych kastracji lub sterylizacji.

(dowód: akta kontroli str. 71-82, 99-228, 643-702, 714)

W sprawie przyczyn niepoddania kastracji lub sterylizacji prawie 43% psów przebywających w schronisku, Prezes Fundacji wyjaśniła, że „*w pierwszej kolejności kastruje/sterylizuje się zwierzęta, które mają największą szansę do adopcji. Nie kastruje się natomiast psów starych, chorych i niemających szansy na adopcję, które mogłyby nie przeżyć takiego zabiegu. Z tego powodu taki jest odsetek psów niewykastrowanych i niewysterylizowanych. Niewykastrowane psy są izolowane w schronisku od niewysterylizowanych suk*”.

Przypadki niewykastrowania psów i niewysterylizowania suk pochodzących z terenu Gminy Biała, pomimo pobrania stosownej opłaty za ww. zabiegi przedstawiono w pkt 4 „Ustalone nieprawidłowości”.

(dowód: akta kontroli str. 983-987)

11. W latach 2014-2015 Fundacja zawarła umowy z dwoma lekarzami weterynarii. Przedmiotem umów było sprawowanie przez lekarzy nadzoru i kompleksowej opieki weterynaryjnej nad psami. Do obowiązków lekarzy należało m.in. przeprowadzenie oględzin każdego psa przyjętego do schroniska, szczepienie przeciw wściekliźnie, leczenie psów w razie stwierdzenia choroby oraz uzasadniona eutanazja i usypianie ślepych miotów. W 2016 r. Fundacja zawarła umowę w powyższym zakresie z jednym lekarzem weterynarii. Z informacji uzyskanej od tego lekarza wynikało, że każdy pies dostarczony do schroniska poddawany był w dniu przyjęcia badaniu weterynaryjnemu i podlegał kwarantannie. W tym czasie psy były odrobaczane, odpchlone i leczone, jeśli tego wymagały. Po kwarantannie psy były szczepione przeciwko wściekliźnie.

Leczenie i zabiegi weterynaryjne udokumentowane były w książce leczenia prowadzonej przez lekarzy. Informacje o kwarantannie oraz wykonanych zabiegach, takich jak odrobaczenie, odpchlone i szczepienie przeciwko wściekliźnie oraz leczeniu wpisywane były przez lekarzy weterynarii do kart ewidencyjnych zwierząt znajdujących się w schronisku.

(dowód: akta kontroli str. 89-229, 643-702)

Prezes Fundacji wyjaśniła, że lekarz weterynarii dokonywał przeglądu zwierząt w kojcach średnio 2 razy w miesiącu. W przypadku stwierdzenia podejrzanych zachowań pies był leczony. W ramach profilaktyki każdy pies był odrobaczany (około raz na kwartał), odpchlony (średnio raz w miesiącu) i szczepiony przeciwko wściekliźnie (raz w roku).

(dowód: akta kontroli str. 983-987)

W schronisku wyodrębnione było pomieszczenie ze stołem, na którym można ułożyć psa, np. w celu jego oględzin lub wykonania szczepienia. Zabiegi chirurgiczne przeprowadzane były w gabinetach lekarzy weterynarii obsługujących schronisko, co potwierdzone było odpowiednimi wpisami w książkach leczenia prowadzonych przez lekarzy.

Z informacji Powiatowego Lekarza Weterynarii wynikało, że z uwagi na niewielkie wymiary ww. pomieszczenia oraz fakt, że jest to miejsce przechodnie, możliwe do wykonania są w nim jedynie: badania kliniczne, podawanie produktów leczniczych weterynaryjnych (tabletki, krople spot on, iniekcje), zaopatrzenie rany.

Brak zagwarantowanej sterylności pomieszczenia oraz brak swobody ruchów personelu lekarsko-weterynaryjnego uniemożliwia wykonywanie w tym pomieszczeniu zabiegów chirurgicznych szeroko pojętej chirurgii miękkiej oraz twardej.

(dowód: akta kontroli str. 103-188, 925-926, 966-975)

Wskaźnik śmiertelności zwierząt⁴ wynosił 26,5% w 2013 r., 29,4% w 2014 r. i 24,7% w 2015 r.

Prezes Fundacji wyjaśniła, że „w schronisku nie było żadnej epidemii, nie było też dużo zagryzień (29 w 2015 r. i 6 w 2016 r.). Powodem śmiertelności zwierząt w schronisku był fakt, że gminy do schroniska dostarczają w sporej ilości psy stare, chore, z wypadków. Psy młode i rasowe gminy rozdają ludziom, często nawet dokładają do nich pieniądze”.

(dowód: akta kontroli str. 63-82, 983-987)

⁴ Obliczony dla każdego roku jako stosunek liczby zmarłych zwierząt (padnięcia plus eutanazje) do liczby zwierząt, które przeżywały w schronisku na początku roku, powiększonej o liczbę zwierząt przyjętych.

C. Ewidencja zwierząt, w tym dokumentowanie ich śmiertelności

12. Fundacja prowadziła wykaz zwierząt przebywających w schronisku, zgodnie z § 6 ust. 1 rozporządzenia z dnia 23 czerwca 2004 r. Wykaz prowadzony był w formie papierowej w postaci tzw. rejestru psów, odrębnie dla każdego roku kalendarzowego. Analiza rejestru za lata 2014 – 2015 wykazała, że zawierał on opis zwierzęcia, datę przyjęcia psa do schroniska oraz nazwę gminy dostarczającej psa, dane dotyczące kwarantanny, przeprowadzonych szczepień i zabiegów weterynaryjnych, datę opuszczenia schroniska i przyczyny opuszczenia schroniska (m.in. adopcja, eutanazja, zgon).

W rejestrze nie ewidencjonowano imienia, nazwiska i adresu osoby, której przekazano psa (dotyczyło adopcji).

Ponadto, dla każdego zwierzęcia prowadzona była w schronisku karta ewidencyjna psa, która zawierała m.in. zdjęcie psa, datę jego przyjęcia do schroniska (z wyszczególnieniem gminy, z której pochodził pies), opis psa, adnotacje lekarza weterynarii o przeprowadzonej kwarantannie, zabiegach weterynaryjnych i leczeniu zwierząt oraz adnotacje o wydaniu psa.

Z wykazu zwierząt oraz indywidualnych kart ewidencyjnych psów wynikało, że każde zwierzę zostało zacypowane.

(dowód: akta kontroli str. 230-339, 643-702)

13. Liczba bezdomnych psów przetrzymywanych w schronisku wynosiła 108 na początku 2013 r., 255 na koniec 2013 r., 322 na koniec 2014 r. i 296 na koniec 2015 r. Przyjęte zostały 563 zwierzęta w 2013 r., 633 w 2014 r. i 391 w 2015 r.

Eutanazji poddane zostały 74 psy w 2013 r., 121 w 2014 r. i 102 w 2015 r., co stanowiło odpowiednio 11%, 13,6% i 14,3% zwierząt przebywających w tych latach w schronisku⁵. W latach 2014 – 2015 uśpiono odpowiednio 40 i 21 ślepych miotów.

Z badanej dokumentacji⁶ wynikało, że uśpione ślepe mioty nie były wynikiem rozmnażania się zwierząt w schronisku.

Przypadki dokonania eutanazji zwierząt odnotowane były w kartach ewidencyjnych psów prowadzonych w schronisku oraz w książce leczenia zwierząt prowadzonej przez lekarzy weterynarii.

Z informacji uzyskanych od lekarzy weterynarii świadczących usługi na rzecz schroniska wynikało, że podejmowali oni decyzję o eutanazji m.in. w przypadkach: wystąpienia nieprzewidzianych komplikacji w trakcie operacji zwierzęcia (np. nieusuwalne guzy narządów wewnętrznych), ze względów humanitarnych (pogorszenie stanu zdrowia zwierzęcia w trakcie leczenia, psy ranne w wypadkach i pogryzione rokujące niepomyślnie, psy cierpiące i w agonii, psy z częstymi napadami padaczki), agresji psów, które pomimo izolacji i sedacji nie rokowały poprawy.

W protokołach kontroli schroniska przeprowadzonych w latach 2014 – 2016 przez Powiatowego Lekarza Weterynarii, nie odnoszono się do zagadnień związanych z eutanazją. Powiatowy Lekarz Weterynarii wyjaśnił, że zgony i eutanazja zwierząt były przedmiotem kontroli, a Fundacja zapewniała możliwość wykonywania eutanazji zgodnie z obowiązującym prawem.

(dowód: akta kontroli str. 63-82, 99-228, 643-702, 715-910)

Liczba zwierząt padłych wynosiła 104 w 2013 r., 140 w 2014 r. i 74 w 2015 r., tj. odpowiednio 15,5%, 15,8% i 10,4% zwierząt przebywających w schronisku⁷. Informacja o padnięciu psów odnotowana była w prowadzonych kartach ewidencyjnych.

⁵ Liczba zwierząt przebywających w schronisku na początku roku zwiększona o liczbę zwierząt przyjętych w trakcie roku.

⁶ Karty ewidencyjne psów – 59 szt.

⁷ Patrz przypis 5.

Lekarze weterynarii świadczący usługi na rzecz schroniska, wśród przyczyn padnięcia psów wskazywali m.in. powikłania po operacji, nieskuteczne leczenie, wiek zwierzęcia, przypadki zagryzienia przez inne psy, groźne samookaleczenia i padnięcia bez objawów chorobowych.

Przeprowadzona przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w okresie od 25 listopada do 4 grudnia 2015 r. kontrola w schronisku, wykazała m.in. niewystarczającą ochronę zwierząt przed warunkami atmosferycznymi, głównie przed wpływem zimna, co zdaniem Powiatowego Lekarza Weterynarii powodowało większą podatność zwierząt na choroby i zachorowania, a w efekcie skutkowało zwiększoną śmiertelnością zwierząt. Kontrola stwierdziła ponadto nadmierne zagęszczenie zwierząt w kojcach, niewystarczającą ilość bud w stosunku do liczby zwierząt przebywających w schronisku oraz zbyt małą ilość kójców dla zwierząt agresywnych, które przebywając w jednym kójcu ze zwierzętami słabszymi, mniejszymi lub chorymi, mogą je zagryzać lub ranić.

Kontrola Powiatowego Lekarza Weterynarii przeprowadzona w styczniu 2016 r. nie wykazała ww. nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 63-82, 99-102, 189-191, 715-719, 889-893, 901-906)

Eutanazji dokonywano przy pomocy leku o nazwie Morbital lub Euthasol. Analiza dokumentacji medycznej przedstawionej przez lekarzy weterynarii wykazała, że nie zawsze stosowali oni przed podaniem leku zasadniczego, leki uspokajające.

Lekarz weterynarii oświadczył, że leki uspokajające, które posiadają w swoim składzie ksylazynę bądź acepromazynę podaje się wówczas, gdy pies jest agresywny, nadpobudliwy, niepozwalający się poskromić.

W opinii lekarza podawanie leków uspokajających nie jest zawsze konieczne, gdyż leki psychotropowe (Morbital, Euthasol) służące do eutanazji działają silnie narkotycznie, a pies zapada w głęboki sen. Brak jest objawów bólowych (pod warunkiem, że lekarz potrafi podać lek dożylnie).

(dowód: akta kontroli str. 99-229)

Porównanie danych o liczbie przeprowadzonych eutanazji i zejść naturalnych psów, z dokumentacją odbioru zwłok do utylizacji⁸ (w dokumentach tych podawano dane w kilogramach) za I i IV kwartał 2014 r., za rok 2015 oraz styczeń i luty 2016 r. wykazało, że średnia waga psa oddanego do utylizacji w ww. okresie wynosiła od 10,2 do 15,3 kg.

(dowód: akta kontroli str. 340-400)

D. Wykorzystanie środków z budżetów gmin

14. Fundacja zawierała umowy z gminami w zakresie wylapywania i przetrzymywania (lub tylko przetrzymywania) psów. W 2014 r. obowiązywało 21 takich umów, w 2015 r. – 28, a w I kwartale 2016 r. – 25. Poza jednym przypadkiem, umowy określały jednorazowe opłaty za świadczone usługi⁹.

W kontrolowanym okresie Fundacja realizowała jedną umowę określającą dzienną stawkę za utrzymanie psa w schronisku¹⁰. Z tytułu realizacji tej umowy Fundacja otrzymała 22.965 zł w 2014 r., 28.964 zł w 2015 r. i 9.465 zł w I kwartale 2016 r. W ramach tej umowy w ww. okresie do schroniska trafiły 24 psy, 17 zostało adoptowanych, 2 padły, 1 został uśpiony i 1 został zagryziony. Na dzień 31 marca 2016 r. w schronisku przebywało 8 psów z terenu Gminy Biała. Wykaz psów

⁸ Dokument handlowy stosowany przy przewozie, wyłącznie na terytorium RP, produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi lub produktów pochodnych*.

⁹ Jednorazowa opłata za jedno zwierzę w wysokości od 1.230 zł do 1.857 zł brutto lub opłata roczna za cały okres trwania umowy od 28.998 zł do 39.360 zł brutto.

¹⁰ Umowa nr 11/2012, zawarta w dniu 1.03.2012 r. pomiędzy Fundacją a gminą Biała, z aneksem określającym stawki za wykonane usługi, m.in.: 246,00 zł – odłowienie i transport psa; 246,00 zł – sterylizacja; 123,00 zł – kastracja; 8,61 zł – cena za 1 dobę pobytu psa w schronisku (podane wartości uwzględniają 23% podatku VAT).

i indywidualne karty ewidencyjne dotyczące zwierząt ww. Gminy były kompletne i aktualne. Szczegółowe rozliczenie realizacji tej umowy przedstawiono w opisie nieprawidłowości niniejszego obszaru kontroli.

(dowód: akta kontroli str. 402-587, 994-996)

Tytułem zawartych umów, Fundacja otrzymała od gmin środki w wysokości 279.907 zł w 2014 r., 415.795 zł w 2015 r. i 37.441 zł w 2016 r. (do 15 marca).

W badanych latach Fundacja otrzymała darowizny pieniężne w kwotach odpowiednio 1.741 zł, 140 zł i 30 zł oraz darowiznę w postaci karmy dla zwierząt o szacunkowej wartości: 2.640 zł, 2.152 zł i 420 zł. Fundacja nie otrzymywała dotacji.

(dowód: akta kontroli str. 588-589)

15. Według Prezes Fundacji, szacunkowy dzienny koszt utrzymania jednego psa wynosił 3,03 zł w 2014 r. i 2,76 zł w 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 592)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Schronisko zlokalizowane zostało w miejscu oddalonym od sąsiednich budynków mieszkalnych o ok. 6 i 15 m. Pierwszy z budynków został wzniesiony przed powstaniem schroniska, natomiast budowę drugiego budynku rozpoczęto w 2011 r. (przed wydaniem decyzji Powiatowego Lekarza Weterynarii Nr 90/2012 z dnia 13 kwietnia 2012 r. w sprawie nadania schronisku weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego oraz decyzji Burmistrza Miasta i Gminy Działoszyn z dnia 17 stycznia 2013 r. zezwalającej na prowadzenie schroniska), a zakończono we wrześniu 2013 r. Zlokalizowanie schroniska w miejscu oddalonym o odległość mniejszą niż 150 m od siedzib ludzkich nie spełniało wymogów lokalizacyjnych określonych w § 1 ust. 1 rozporządzenia z dnia 23 czerwca 2004 r.

Prezes Fundacji wyjaśniła, że przed wydaniem decyzji o nadaniu weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego schronisku, Powiatowy Lekarz Weterynarii nie wnosił uwag do lokalizacji schroniska, co wynika z treści protokołu kontroli z dnia 24 lipca 2009 r.¹¹. Wskazała również, że w podobnej sytuacji lokalizacyjnej jest 7 schronisk będących pod nadzorem Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii w Łodzi.

Na niespełnienie wymagań lokalizacyjnych schroniska, Powiatowy Lekarz Weterynarii wskazywał w trakcie wielokrotnych kontroli schroniska przeprowadzonych w okresie od marca 2012 r. do czerwca 2014 r., wszczynając z urzędu postępowanie administracyjne i nakazując Fundacji (decyzją z dnia 15 kwietnia 2014 r.) oddalenie schroniska od siedzib ludzkich na odległość nie mniejszą niż 150 m. Od powyższej decyzji Fundacja wniosła odwołanie. Wojewódzki Lekarz Weterynarii w Łodzi (decyzją z dnia 11 sierpnia 2014 r.) utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję. Na decyzję ostateczną Fundacja złożyła skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi (WSA), który wyrokiem z dnia 11 marca 2015 r. oddalił skargę stwierdzając, że nie zasługuje ona na uwzględnienie. W uzasadnieniu wyroku WSA wskazał m.in., że organy wydając decyzje w sprawie nakazania usunięcia stwierdzonych uchybień kierowały się przepisami prawa, a okoliczność, że istnieją inne schroniska dla zwierząt, których usytuowanie również nie spełnia wymogu minimalnej odległości od siedzib ludzkich, nie oznacza, że Fundacja, bądź te inne podmioty, mogą tych wymogów nie spełniać. Fundacja zwróciła się do

¹¹ Fundacja prowadziła od 2009 r. w miejscowości Szczyt Przytulisko dla zwierząt.

Rzecznika Praw Obywatelskich o wniesienie kasacji od powyższego wyroku WSA. W związku z uchybieniem terminu na dokonanie tej czynności Rzecznik odmówił przyjęcia sprawy, a wyrok WSA w przedmiotowej sprawie stał się prawomocny.

Pismem z dnia 11 marca 2016 r. Powiatowy Lekarz Weterynarii zawiadomił Fundację o wszczęciu z urzędu postępowania administracyjnego mającego na celu wykreślenie z rejestru podmiotów nadzorowanych, w związku z niewykonaniem decyzji Powiatowego Lekarza Weterynarii z dnia 15 kwietnia 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 743-745, 762-773, 851-862, 966-975, 983-989, 910, 1125-1132)

2. Fundacja prowadziła działalność w zakresie wylapywania bezdomnych zwierząt na terenie 18 gmin¹², nie posiadając formalnego zezwolenia na prowadzenie takiej działalności. Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 3 i ust. 6 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach¹³, na prowadzenie przez przedsiębiorcę działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami wymagane jest uzyskanie zezwolenia, które wydaje w drodze decyzji wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce świadczenia usług. Należy zaznaczyć, że organ właściwy do wydania zezwolenia powierzył Fundacji wylapywanie bezdomnych zwierząt w treści zawartej umowy.

Prezes Fundacji wyjaśniła, że *„nigdy żaden wójt ani burmistrz nie wymagał od mojej Fundacji takiego zezwolenia, ani nie proponował takiego zezwolenia. W mojej opinii wskazany przepis dotyczy tylko i wyłącznie prywatnych przedsiębiorców”*.

Najwyższa Izba Kontroli nie podziela powyższej argumentacji, bowiem Fundacja prowadziła działalność gospodarczą i wpisana została do rejestru przedsiębiorców (zgodnie z odpisem z Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 27 lutego 2016 r.), a tym samym była zobligowana do uzyskania stosownych zezwoleń z mocy przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

W ocenie NIK, Fundacja jest przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej¹⁴, gdyż wynika to z rozdziału V jej statutu, przewidującego zarówno możliwość prowadzenia działalności gospodarczej (§ 26), jak i sposób przeznaczenia uzyskiwanych z niej dochodów (§ 27). Skoro zatem Fundacja osiągała dochody z wykonywanej działalności, to prowadziła działalność gospodarczą i wymagała zezwolenia, o którym mowa w art. 7 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

(dowód: akta kontroli str. 5-16, 404-587, 927-932, 977-981)

3. Wykaz (rejestr) zwierząt przebywających w schronisku prowadzony przez Fundację nie zawierał imienia, nazwiska i adresu osoby, której przekazano psa (co dotyczyło adopcji), pomimo takiego obowiązku wynikającego z § 6 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia z dnia 23 czerwca 2004 r.

Brak takich danych w rejestrze Prezes Fundacji wyjaśniła potrzebą ochrony danych osobowych osób adoptujących.

¹² Gminy: Bolesławiec, Blachownia, Dąbrowa Zielona, Twardogóra, Ostrówek, Biała, Ładzice, Lubnice, Opatów, Masłowice, Kruszyna, Osjaków, Mokrosko, Czarnożyły, Wierzchlas, Nowa Brzeźnica, Skomlin, Żytno.

¹³ Dz. U. z 2016 r. poz. 250.

¹⁴ Dz. U. z 2015 r. poz. 584 ze zm.

NIK wskazuje, że rejestr taki powinien zawierać wszystkie wymagane przepisami elementy, natomiast do zadań osób prowadzących rejestr należy jego zabezpieczenie zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych¹⁵.

(dowód: akta kontroli str. 230-339, 977-981)

4. Z tytułu realizacji umowy zawartej z gminą Biała¹⁶, Fundacja wystawiała miesięczne faktury uwzględniające m.in. opłaty za utrzymanie psów oraz za zabiegi kastracji i sterylizacji.

Opłatę za zabiegi kastracji/sterylizacji Fundacja pobierała na podstawie faktury za miesiąc rozliczeniowy, w którym zwierzę przybyło do schroniska, pomimo że zabiegi takie nie były wykonywane lub zostały wykonane w terminie późniejszym niż data wystawienia faktury (16 przypadków na 24).

Ogółem z tytułu zabiegów kastracji/sterylizacji, których nie wykonano, Fundacja w kontrolowanym okresie nienależnie pobrała opłaty w łącznej wysokości 1.845 zł brutto¹⁷, z tego: po 738 zł w 2014 i 2015 r. oraz 369 zł za I kwartał 2016 r.

W 6 przypadkach (na łączną kwotę 984,00 zł brutto) kastrację/sterylizację zwierząt wykonano po dacie wystawienia faktury VAT, uwzględniającej koszt tego zabiegu¹⁸.

Natomiast w 1 przypadku nie pobrano należnej opłaty w wysokości 123 zł brutto, pomimo wykonania kastracji psa¹⁹.

Wystąpiły także błędy przy naliczaniu opłaty za pobyt psów w schronisku, powstałe w odniesieniu do zwierząt, które przybyły do schroniska lub je opuściły w ciągu miesiąca rozliczeniowego (tj. przebywały w schronisku krócej niż cały miesiąc). W 11 przypadkach na 41²⁰ opłatę tę zawyżono o łączną kwotę 654,36 zł brutto, z tego: 111,93 zł w 2014 r., 275,52 zł w 2015 r. i 266,91 zł w I kwartale 2016 r., co dotyczy pobytu ww. zwierząt²¹:

- Flora (nr ewid. 112/2014) i Mefik (nr ewid. 140/2014) - za marzec 2014 r. pobrano opłaty odpowiednio: 180,81 zł (za 21 dni) i 34,44 zł (4 dni), powinno być: 172,20 zł (20 dni) i 25,83 zł (3 dni),
- Nari (nr 245/2014) – za maj 2014 r. pobrano 25,83 zł (3 dni), powinno być 17,22 zł (2 dni),
- Dogi (nr 450/2014) – za październik 2014 r. pobrano 266,91 zł (31 dni), powinno być 198,03 zł (23 dni),
- Mania (nr 529/2014) – za listopad 2014 r. pobrano 146,37 zł (17 dni), powinno być: 129,15 zł (15 dni),
- Hyzio (nr 528/2014) - za grudzień 2014 r. pobrano 154,98 zł (18 dni), powinno być: 111,93 zł (13 dni),
- Łajka (nr 58/2015) – za marzec 2015 r. pobrano 266,91 zł (31 dni), powinno być: 258,30 zł (30 dni),

¹⁵ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2135 ze zm.).

¹⁶ Patrz przypis nr 10.

¹⁷ F-ra nr 22/2014 z 3.02.2014 r. (Berni, nr ewid. 22/2014), f-ra nr 49/2014 z 2.04.2014 r., (Flora, nr ewid. 112/2014), f-ra nr 208/2014 z 1.10.2014 r. (Kropek, nr ewid. 450/2014), f-ra nr 242/2014 z 4.11.2014 r. (Tina, nr ewid. 478/2014), f-ra nr 35/2015 z 28.02.2015 r. (Łajka, nr ewid. 58/2015), f-ra nr 35/2015 z 28.02.2015 r. (Portos, nr ewid. 57/2015), f-ra nr 185/2015 z 1.11.2015 r. (Łatka, nr ewid. 318/2015), f-ra nr 185/2015 z 1.11.2015 r. (Czenk, nr ewid. 330/2015), f-ra nr 16/2016 z 1.03.2016 r. (Hugo, nr ewid. 33/2016), f-ra nr 30/2016 z 1.04.2016 r. (Dosia, nr ewid. 46/2016).

¹⁸ F-ra nr 49/2014 z 2.04.2014 r. (Mefik, nr ewid. 140/2014), f-ra nr 92/2014 z 31.05.2014 r. (Nari, nr ewid. 245/2014), f-ra nr 242/2014 z 4.11.2014 r. (Pusia, nr ewid. 479/2014), f-ra nr 127/2015 z 1.08.2015 r. (Bruno, nr ewid. 214/2015), f-ra nr 127/2015 z 1.08.2015 r. (Balbina, nr ewid. 233/2015) i nr 185/2015 z 1.11.2015 r. (Śmieszek, nr ewid. 321/2015).

¹⁹ Domino, nr ewid. 365/2015. Pies występuje w rozliczeniu faktury 198/2015 z dnia 1.12.2015 r.

²⁰ 41 przypadków, z tego 24 przyjęcia psów i 17 przypadków opuszczenia schroniska.

²¹ Faktury nr 49/2014 z 2.04.2014 r., 92/2014 z 31.05.2014 r., 242/2014 z 4.11.2014 r., 269/2014 z 1.12.2014 r., 02/2015 z 2.01.2015 r., 62/2015 z 1.04.2015 r., 109/2015 z 1.07.2015 r., 198/2015 z 1.12.2015 r., 13/2016 z 1.02.2016 r., 16/2016 z 1.03.2016 r.,

- Pusia (nr 479/2014) – za czerwiec 2015 r. pobrano 258,30 zł (30 dni), powinno być: 86,10 zł (10 dni),
- Domino (nr 356/2015) – za listopad 2015 r. pobrano 198,03 zł (23 dni), powinno być: 146,37 zł (17 dni),
- Mefik (nr 140/2014) – za styczeń 2016 r. pobrano 266,91 zł (31 dni), powinno być: 60,27 zł (7 dni),
- Deba (nr 320/2013) – za luty 2016 r. pobrano 249,69 zł (29 dni) powinno być: 189,42 zł (22 dni).

Z kolei w 5 przypadkach zaniżono opłatę z tytułu pobytu psów w schronisku, łącznie o 62,73 zł brutto (54,12 zł w 2015 r. i 8,61 zł w I kw. 2016 r.), co dotyczyło pobytu nw. zwierząt²²:

- Niusia (nr 316/2015) – za październik 2015 r. pobrano 215,25 zł (25 dni), powinno być: 232,47 zł (27 dni),
- Łatka (nr 318/2015), Busia (nr 315/2015) i Niusia (316/2015) – za listopad 2015 r. za każde zwierzę pobrano po 125,46 zł, powinno być 137,76 zł (pobyt przez 16 dni),
- Hugo (nr 33/2016) – za luty 2016 r. pobrano 215,25 zł (25 dni), powinno być: 223,86 zł (26 dni).

Ogółem, po uwzględnieniu kwot niepobranych lub pobranych w zaniżonych wielkościach, w kontrolowanym okresie Fundacja pobrała od gminy Biała nienależne wynagrodzenie w wysokości 2.313,63 zł.

Prezes Fundacji wyjaśniła, że osobiście naliczała opłaty za pobyt psów w schronisku, a wskazane błędy uzasadniła głównie niedopatrzeniem. Wyjaśniła również, że 2 psy, których kastracja/sterylizacja została opłacona (Hugo i Dosia) zostaną poddane tym zabiegom w najbliższym czasie.

Wójt Gminy Biała wyjaśnił, że kontrole jakie corocznie zlecał w schronisku polegały na ustaleniu stanu ilościowego zwierząt i w tym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości. Wyjaśnił ponadto, że „*Gmina Biała wprowadzi aneksem do umowy zapisy obejmujące wszelkie działania zapobiegawcze celem uniknięcia w przyszłości niedociągnięć oraz wyegzekwuje uregulowanie przez schronisko należności – nadpłaty za usługi. Będziemy żądać od schroniska potwierdzenia wykonania usług medycznych przez lekarza weterynarii, ich zafakturowania jako załącznika do wystawionych przez schronisko faktur.*”

(dowód: akta kontroli str. 986-987, 994-1109)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że dane zawarte w rejestrze psów różniły się od zamieszczonych w karcie ewidencyjnej psa. Analiza 49 kart psów, które w latach 2014-2015 oddane zostały do adopcji wykazała, że: w jednym przypadku w karcie ewidencyjnej podano inny numer czipu psa niż w rejestrze²³, w dwóch nie zawarto w rejestrze numeru czipu, który odnotowany był w karcie ewidencyjnej²⁴, a w kolejnych dwóch przypadkach odnotowano w kartach, że psy poddane były szczepieniom przeciwko wściekliznie, podczas gdy w rejestrze brak było adnotacji o takich zabiegach²⁵. Ponadto, w zakresie sporządzania umów adopcyjnych: w 3 przypadkach w umowie nie podano numeru czipu psa²⁶, a w jednym podano niewłaściwy numer czipu²⁷.

²² Faktury: nr 185/2015 z 1.11.2015 r., nr 198/2015 z 1.12.2015 r. i nr 16/2016 z 1.03.2016 r.

²³ Karta 251/15.

²⁴ Karta 609/13 i 600/13.

²⁵ Karta 609/13 i 316/14.

²⁶ Umowy numer: 40/2014, 84/2015, 107/2015.

²⁷ Umowa nr 75/2015.

Prezes Fundacji wyjaśniła powyższe niezgodności i uchybienia m.in. zaniedbaniem i przeoczeniem wolontariuszy wypełniających rejestr oraz sporządzających umowy adopcyjne.

(dowód: akta kontroli str. 230-339, 595, 623, 627, 629, 643-692, 703-712, 977-987)

W ocenie NIK, świadczy to o niestarannym prowadzeniu dokumentacji schroniska.

2. W załączonych do faktur VAT rozliczeniach finansowych z tytułu pobytu psów w schronisku oraz wykonywania zabiegów, przekazywanych gminie Biała, nie wykazywano numerów czip zwierząt, podawano natomiast imiona psów nadane w schronisku.

Prezes Fundacji wyjaśniła, że gmina nie wymagała podawania numerów czipa, a podczas kontroli schroniska przez przedstawicieli gminy, psy były identyfikowane poprzez ich porównanie ze zdjęciami zamieszczonymi w kartach ewidencyjnych.

NIK wskazuje, że jedynym pewnym sposobem identyfikacji zwierząt przetrzymywanych w schronisku jest odczytanie wszczepionego numeru czip, dlatego zasadnym jest, aby numery te były wykazywane w rozliczeniach finansowych przekazywanych do Urzędu Gminy Biała.

(dowód: akta kontroli str. 983-987, 1037-1078)

3. W kontrolowanym okresie Powiatowy Lekarz Weterynarii stwierdzał nieprawidłowości i uchybienia w zakresie infrastruktury, dokumentacji i dobrostanu zwierząt w schronisku²⁸. W związku z powyższym Powiatowy Lekarz Weterynarii wydał 3 decyzje dotyczące ww. nieprawidłowości²⁹. Decyzjami Nr 67/2015 z 17 kwietnia 2015 r. i Nr 294/15 z dnia 4 grudnia 2015 r. Powiatowy Lekarz Weterynarii nakazał m.in.:

- izolację zwierząt chorych i podejrzanych o chorobę (w decyzji z 17 kwietnia 2015 r.) oraz przetrzymywanie osobno niewykastrowanych psów i niewysterylizowanych samic (w decyzji z 4 grudnia 2015 r.),
- zapewnienie bud wszystkim psom przebywającym w schronisku oraz możliwości schronienia się przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi (w decyzji z 17 kwietnia i 4 grudnia 2015 r.) oraz zapewnienie psom odpowiedniej powierzchni w kojcach i swobodnego dostępu do wybiegu (w decyzji z 4 grudnia 2015 r.),
- zwiększenie częstotliwości sprzątanía koić (w decyzji z 4 grudnia 2015 r.) oraz zapewnienie skutecznego mycia, dezynfekcji i deratyzacji schroniska (w decyzji z 17 kwietnia 2015 r.),
- prowadzenie rzetelnie i na bieżąco wykazu zwierząt przebywających w schronisku (w decyzji z 4 grudnia 2015 r.),
- wyodrębnienie pomieszczenia do składowania karmy (w decyzji z 17 kwietnia 2015 r.) oraz przechowywania produktów leczniczych weterynaryjnych i wyrobów medycznych (w decyzji z 4 grudnia 2015 r.),
- utwardzenie części nieutwardzonych ciągów komunikacyjnych (w decyzjach z dnia 17 kwietnia i 4 grudnia 2015 r.),
- przeszkolenie nowych osób pracujących w schronisku w zakresie postępowania ze zwierzętami oraz przepisów o ochronie zwierząt (w decyzji z 4 grudnia 2015 r.).

Jednocześnie ww. decyzją Nr 294/15 Powiatowy Lekarz Weterynarii zakazał przyjmowania nowych psów do czasu wykonania zaleceń wynikających z tej

²⁸ W 2014 r. przeprowadzono 9 kontroli, w 2015 r. – 6 i jedną w I kwartale 2016 r.

²⁹ Nie licząc decyzji z dnia 15 kwietnia 2014 r. w sprawie oddalenia schroniska od siedzib ludzkich.

decyzji. Z ustaleń dokonanych przez Powiatowego Lekarza Weterynarii wynikało, że pomimo wydanego zakazu przyjęto w grudniu 2015 r. do schroniska co najmniej 5 psów. W związku ze złamaniem zakazu, Powiatowy Lekarz Weterynarii zawiadomił w dniu 4 marca 2016 r. Prokuraturę Rejonową w Wieluniu o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, opisanego w art. 85 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt³⁰ (polegającego na prowadzeniu działalności nadzorowanej bez spełnienia wymagań weterynaryjnych, określonych dla danego rodzaju i zakresu tej działalności).

Decyzją Nr 7/2016 z dnia 13 stycznia 2016 r. Powiatowy Lekarz Weterynarii (biorąc pod uwagę wykonanie zaleceń - za wyjątkiem dotyczącego utwardzenia terenu schroniska³¹) zezwolił na przyjmowanie nowych psów do schroniska i ponownie nakazał Fundacji utwardzenie terenu schroniska. Zalecenie dotyczące utwardzenia terenu zostało zrealizowane.

(dowód: akta kontroli str. 847-849, 889-893, 908-910, 1110-1111)

4. Fundacja nie wystąpiła do Powiatowego Lekarza Weterynarii z wnioskiem o wydanie decyzji zezwalającej na transport zwierząt wymaganej przepisem art. 5 ust. 1 pkt 1 i ust. 2, w związku z art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy o ochronie zdrowia zwierząt. Prezes Fundacji wyjaśniła, że nie posiadała wiedzy o obowiązku uzyskania takiego zezwolenia. Powiatowy Lekarz Weterynarii wyjaśnił, że wydane przez niego zezwolenie dla przewoźnika wymagane art. 10 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 z dnia 22 grudnia 2004 w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z tym działań (...) jest w jego opinii formą decyzji administracyjnej, a więc nie ma konieczności wydawania dodatkowej decyzji administracyjnej w sprawie zezwolenia dla przewoźnika. Najwyższa Izba Kontroli nie podziela wyjaśnień Powiatowego Lekarza Weterynarii. Zgodnie z art. 5 ww. ustawy, Fundacja powinna wystąpić z wnioskiem o wydanie decyzji zezwalającej na transport zwierząt, a Powiatowy Lekarz Weterynarii po stwierdzeniu spełnienia stosownych wymagań weterynaryjnych, powinien wydać decyzję w tej sprawie.

(dowód: akta kontroli str. 715-719, 911, 977-982)

Ocena cząstkowa

Schronisko usytuowane było w odległości mniejszej niż 150 m od siedzib ludzkich, co było niezgodne z wymogami lokalizacyjnymi określonymi w § 1 ust 1 rozporządzenia z dnia 23 czerwca 2004 r. Przeprowadzone oględziny wykazały, że schronisko spełniało pozostałe wymogi techniczne oraz wymogi sanitarne określone w ww. rozporządzeniu. Jednak w latach 2014 – 2015 Powiatowy Lekarz Weterynarii w Wieluniu stwierdzał m.in., że w schronisku wystąpiły przypadki niez izolowania zwierząt chorych, przetrzymywania niewykastrowanych psów z niewysterylizowanymi samicami, niezapewnienia psom odpowiedniej powierzchni w kojcach, odpowiedniej liczby bud oraz nierzetelnego prowadzenia wykazu zwierząt.

2. Adopcje zwierząt

Opis stanu faktycznego

1. Określone w umowach z gminami warunki dotyczące adopcji, tj. promocja adopcji i zawieranie umów adopcyjnych, zostały spełnione.

(dowód: akta kontroli str. 569-587, 593-692)

2. Informacje o zwierzętach do adopcji wraz z ich zdjęciami zamieszczane były przez wolontariuszy na facebooku w zakładce „bezdomniaki szukają domów”.

³⁰ Dz. U., z 2014 r., poz. 1539 ze zm., zwanej dalej „ustawą o ochronie zdrowia zwierząt”.

³¹ Ze względu na warunki pogodowe.

Prezes Fundacji wyjaśniła, że każdego roku psy do adopcji były prezentowane podczas „Dni Wielunia”. Temat adopcji zwierząt poruszany był przez wolontariuszy Fundacji podczas spotkań z młodzieżą szkolną (około 8 spotkań w roku).

(dowód: akta kontroli str. 977-987)

3. W 2014 r. Fundacja oddała do adopcji 295 psów, a w 2015 r. – 236. Wskaźnik adopcji liczony jako stosunek liczby zwierząt zaadoptowanych w danym roku do liczby zwierząt przebywających w schronisku na początek roku zwiększonej o liczbę zwierząt przyjętych w trakcie roku wynosił 33,2% w 2014 r. i 33,1% w 2015 r.

Analiza 50 umów adopcyjnych wykazała, że zawarto w nich postanowienia dotyczące zobowiązania się nowego właściciela do zapewnienia zwierzęciu dobrych warunków i opieki weterynaryjnej. Nie żądano wniesienia opłaty z tytułu adopcji. W umowach nie uregulowano kwestii własności adoptowanych zwierząt, wskazano natomiast, że „umowa jest zobowiązaniem adopcyjnym, a nie dokumentem kupna – sprzedaży”.

Spośród 50 wydanych do adopcji zwierząt, 23 nie zostały wykastrowane /wysterylizowane głównie z powodu wieku (szczeniaki lub psy w podeszłym wieku). Psy były zaszczepione przeciwko wściekliźnie.

W latach 2014-2015 liczba zwrotów zwierząt wcześniej adoptowanych wyniosła 23. Jako powód zwrotu zwierzęcia wskazano m.in., że pies nie spełniał oczekiwań osoby adoptującej, np. zły stosunek psa wobec innych zwierząt lub dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 71-82, 593-642, 703-713, 977-987)

Wyniki 8 ankiet dotyczących adopcji zwierząt³² przedstawiały się następująco:

- nie wystąpiły problemy podczas adopcji,
- adoptujący otrzymywali m.in. umowy adopcyjne i książeczki zdrowia zwierzęcia,
- 5 osób otrzymało dane o czipie, którym zwierzę zostało oznakowane, a 3 twierdziły, że nie otrzymały takich danych,
- 3 osoby twierdziły, że przed wydaniem zwierzę było badane przez weterynarza, 2 - że badanie nie było wykonane, a 3 nie wiedziały, czy odbyło się badanie,
- 2 osoby twierdziły, że adoptowane zwierzę wymagało pomocy weterynarza (głównie z powodu problemów żołądkowych).

(dowód: akta kontroli str. 949-965)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba kontroli pozytywnie ocenia działalność Fundacji na rzecz adopcji zwierząt.

. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³³, wnosi o:

1. Dopelnienie obowiązku uzyskania wymaganych zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie wylapywania bezdomnych zwierząt.
2. Uzupelnienie brakujących danych w rejestrze zwierząt w zakresie adopcji.
3. Weryfikację rozliczenia finansowego umowy zawartej z gminą Biała.

³² Rozesłano 50 ankiet do osób, które adoptowały psy ze schroniska, odpowiedzi udzieliło 8 osób.

³³ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, dnia 28 kwietnia 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi

Dyrektor
Przemysław Szewczyk

Kontrolerzy
Stanisław Wlazło
Główny specjalista kontroli państwowej

-----
podpis

-----
podpis

Zbigniew Łabęcki
Główny specjalista kontroli państwowej

-----
podpis

